

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян” № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.bg

Изх. № 936

Дата: 01.11.2024 г.

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТ А Н О В И Щ Е

НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 26/2024 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 8 октомври 2024 г. по к.д. № 26/2024 г. Конституционният съд (КС) е допуснал за разглеждане по същество искането на 23-ти състав на Софийския районен съд за установяване на противоконституционност на чл. 343в, ал. 3 от Наказателния кодекс (НК) (обн. ДВ, бр. 26 от 1968 г., последно изм. ДВ, бр. 42 от 2024, разпоредбата е въведена с изменение, обн. ДВ, бр. 95 от 2016 г.).

Със същото определение Висшият адвокатски съвет (ВАС) е конституиран като заинтересувана институция по делото като му е даден 30-дневен срок за представяне на становище.

Оспорена е въведената през 2016 г. разпоредба на чл. 343в, ал. 3 НК, която гласи:

„Наказанието по ал. 1 се налага и на лице, което управлява моторно превозно средство в срока на изтърпяване на принудителна административна мярка за временно отнемане на свидетелството за управление на моторно превозно средство.“

Както е посочено и в определението на КС по допустимостта, искането се основава на твърдения за противоречие на оспорената разпоредба с чл. 4, ал. 1, чл. 5, ал. 3 и чл. 6, ал. 2 от Конституцията. Според сезирация субект разпоредбата е приета без мотиви и обсъждане, което „прави обективно невъзможно тълкуването“ по смисъла на чл. 46, ал. 1 от Закона за нормативните актове (ЗНА). Вносителят счита, че е нарушен „заложеният във фундамента на правовата държава конституционен принцип на законността ... като е накърнена предвидимостта в правното регулиране, дестабилизирана е правната сигурност“, пренебрегнати са „основни характеристики на правната сигурност и на самата правова държава – последователността и предвидимостта на регламентацията“, „злепоставена е справедливостта, дължима от закона в правовата държава“. Във връзка с това е развил довод за нарушаване на чл. 5, ал. 3 от Конституцията като „специфично проявление на принципа на правовата държава в наказателното правоприлагане“. Твърди, че чл. 343в, ал. 3 НК „не представлява легитимен отговор на деяние с повишена степен на обществена опасност, налагаща именно наказателноправна репресия, а се явява произволно санкциониране с най-тежката по характер отговорност“. Прави съпоставка с чл. 343в, ал. 1 и 2 НК, при които наказателната отговорност се предпоставя от наказване по административен ред на дееца, докато по отношение на оспорената разпоредба този подход не е налице, като така е накърнен „конституционният мащаб за допустимо ограничаване на правата“, който да направи мерките „съразмерни с характера на защитаения интерес“. Накрая сезирацият съд се позовава и на нарушаване на „юридическото равенство на гражданите по чл. 6, ал. 2 от Конституцията“ по съображение, че оспорената разпоредба установява „същата по тежест наказателна отговорност“ за лица, извършили деяния с различна степен на обществена опасност.

И по трите горепосочени основания искането на 23-ти състав на Софийския районен съд е неоснователно. На практика с него се предлага на КС да встъпи в правомощията на позитивен законодател като така се превърне в главен фактор при определяне на наказателната политика на държавата. Това обаче би било несъвместимо с основополагащия принцип на разделение на властите в правова държава с демократично управление. По принцип в светлината на чл. 4, ал. 1 от

основния закон конституционната юрисдикция хипотетично би могла да оценява тежестта на наказателните санкции за извършени правонарушения само в крайно изключителни случаи, когато е налице фрапираща нелогичност и несъразмерност между преследваната легитимна цел и използваната принуда като ограничителна мярка. Настоящият случай обаче не е такъв.

В искането не е посочено нито едно нарушение на законодателния процес, което да е относимо към конституционните предписания. Дори в рамките на възприетите от вносителя фактически положения, оценката за съществено, съдържателно различие между внесения за разглеждане от двама народни представители законопроект, придружен от съответни мотиви, и окончателно приетата на второ гласуване разпоредба е абсолютно голословно. Поначало обаче изследването на парламентарната процедура в случая е било излишно, защото волята на законодателя е съвсем ясно и категорично изразена в текста на надлежно гласуваната и обнародвана разпоредба. Вносителят неоснователно се позовава на чл. 46, ал. 1 ЗНА в смисъл, че е обективно невъзможно да се разкрие точния смисъл на оспорената наказателноправна норма. Вярно е обратното, а именно, че законодателната воля, въплътена в чл. 343в, ал. 3 НК, е изразена съвсем ясно, категорично и недвусмислено, поради което поначало не се е налагало допълнително да се прибегва към другите способи за тълкуване. В системата на разделение на властите в качеството си на правоприлагащ орган съдът преди всичко трябва да подложи на анализ текстуалното съдържание на приложимата норма. В настоящия случай този анализ води до еднопосочни заключения, поради което не може с основание да се поддържа, че са налице каквито и да е непреодолими затруднения за съдебната практика. Повече от ясно е, че оспорената разпоредба въвежда наказателна отговорност за управление на моторно превозно средство от лице, което търпи принудителна административна мярка за временно отнемане на свидетелството за управление. Според закона принудителните административни мерки са насочени към осигуряване на безопасността на движението по пътищата и преустановяване на административните нарушения. Релевантна към прилагането на чл. 343в, ал. 3 НК е точка 1 на чл. 171, ал. 1 ЗДвП, която с актуалното си съдържание изчерпателно установява шест случая на временно отнемане на свидетелството за управление на моторно превозно средство, а именно: а/ когато видимо се установи, че водачът не отговоря на медицинските или психологическите изисквания – до отпадане на основанието; б/ когато водачът управлява моторно превозно средство при установена по надлежния ред недопустима концентрация на алкохол или употреба на наркотици – до решаване на въпроса за отговорността му, но за не повече от 18

месеца; в/ когато поради незнание водачът е извършил немаловажно нарушение на правилата за движение – до успешното полагане на проверочен изпит; г/ когато водачът извършва обществен превоз на пътници или товари с нелицензирано превозно средство – до решаване на въпроса за отговорността му, но за не повече от един месец; д/ когато водачът управлява моторно превозно средство без застраховка „Гражданска отговорност“ – до представяне на сключена валидна застраховка; е/ когато при управление на моторно превозно средство водачът навлиза след знак, забраняващ влизането при въведена временна забрана за движение извън населените места – за срок от един месец. Може да се обобща, че някои временни мерки имат обезпечителен, а други санкционен характер, но без изключение всичките са насочени към осигуряване на безопасност на движението или преустановяване на административно нарушение. Съществено е да се посочи още, че съгласно чл. 172, ал. 5 ЗДвП на засегнатите лица е осигурен достъп до съдебен контрол на съответните ограничителни заповеди по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

По принцип запълването на съдържанието на разпоредба на Особената част на НК с правни норми от други закони не е нова, непозната законодателна техника и не създава непреодолими затруднения за правораздаването. Във връзка с това без правна опора е тезата за нарушаване на принципа на правовата държава по смисъла на чл. 4, ал. 1 от Конституцията, към която съвсем без основание е присъединено и твърдение за накърняване на правилото по чл. 5, ал. 3 от Конституцията, недопускащо наказателна отговорност за деяние, което не е било обявено от закона за престъпление към момента на извършването му. Без да е напълно ясно от съдържанието на искането, като че ли неговият вносител неоправдано смесва деянието по чл. 343в, ал. 3 НК, което от обективна страна се изразява в управление на моторно превозно средство, с предхождащото във времето фактическо проявление на причината за налагане на принудителна мярка по чл. 171, ал. 1, т. 1 ЗДвП, която сама по себе си може да бъде отменена по съдебен ред с последваща възможност за обезщетяване на засегнатите лица по реда на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди.

Що се отнася до санкцията по чл. 343в НК, тя също може да бъде твърде лесно и безусловно определена, защото разпоредбата недвусмислено препраща към чл. 343в, ал. 1 НК – лишаване от свобода до три години и глоба от двеста до хиляда лева. Във връзка с това следва да се има предвид, че законът е предоставил на наказателния съд широката дискреционна власт във всеки конкретен случай да съобразява степента на обществена опасност на деянието и дееца, като на тази основа да наложи такова наказание, което да съответства на справедливостта като

конституционен принцип, включително и да премине към друг, по-лек вид наказание, стига да са налице изключителни или многобройни смекчаващи обстоятелства. В случая, вместо да използва големите си правомощията си, 23-ти състав на Софийския районен съд предлага на КС да иззме законодателните правомощия на парламента като преценява какво противоправно поведение „заслужава“ да бъде обявено за престъпление, какво да бъде санкционирано като административно нарушение или да бъде безнаказано. Възприемането на такъв подход обаче би съответствало на проява на съдебен активизъм, който освен че няма да е съвместим с принципа по чл. 8 от Конституцията, ще насочи неоправдани обществени очаквания към КС и съвсем няма да е от полза за неговия престиж.

Очевидно неубедително е и твърдението на вносителя на искането, че чл. 343в, ал. 3 НК нарушава принципа на равенство пред закона, установен в чл. 6, ал. 2 от Конституцията. В своята трайно установена практика КС многократно е приемал, че според основния закон критерият за равенство изисква равно правно третиране на лицата в сходно положение. Оспорената разпоредба отговаря на този критерий, като предписва еднакво третиране на всички от групата закононарушители, които с пълното съзнание, че свидетелството за управление им е отнето временно чрез наложена принудителна административна мярка, пренебрегват установения правен ред като продължават да управляват моторно превозно средство. В случая липсва фрапантно, изключително или нелогично отклонение от изискването за съразмерност между предписаната от закона наказателна мярка и преследваните, несъмнено легитимни по своя характер цели на наказателната репресия. Затова намесата на КС би била лишена от конституционно оправдание.

В заключение, Висшият адвокатски съвет изразява становище, че искането на 23-ти състав на Софийския районен съд за установяване на противоконституционност на чл. 343в, ал. 3 НК е неоснователно, поради което следва да бъде отхвърлено от Конституционния съд.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

/п/

АДВ. Д-Р ИВАЙЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ